

System kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:

- 1) stopień złożoności procesów funkcjonujących w Banku,
- 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
- 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
- 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej i drugiej linii obrony.

System kontroli wewnętrznej powinien być zaprojektowany, wprowadzony, a jego działanie zapewniane w takim stopniu, aby osiągnąć jego adekwatność i skuteczność, zapewniając tym samym:

- 1) prawidłowość procedur administracyjnych i księgowych, a także wiarygodną sprawozdawczość finansową oraz rzetelne raportowanie wewnętrzne i zewnętrzne,
- 2) zgodność działania z przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi, a także regulacjami wewnętrznymi, w tym dotyczącymi zarządzania ryzykiem.

Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej w Banku jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej w Banku;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz standardami rynkowymi.

Bank Spółdzielczy uczestniczący w systemie ochrony na podstawie Rekomendacji H KNF pkt. 9.1 nie jest zobowiązany do dokumentowania w matrycy funkcji kontroli celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej.

Rola Zarządu Banku, Komitetu Audytu, Rady Nadzorczej,

Do kompetencji Rady Nadzorczej Banku należy:

- 1) sprawowanie nadzoru nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
- 2) zatwierdzanie kryteriów oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
- 3) zatwierdzanie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej w Banku;
- 4) dokonywanie corocznej oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym skuteczności funkcji kontroli w Banku.

Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie i opiniowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie informacji na temat nieprawidłowości krytycznych i znaczących zidentyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania oraz informacji na temat statusu realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących w tym zakresie, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.

Do kompetencji Zarządu Banku należy między innymi:

- 1) zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
- 2) zatwierdzanie kryteriów wyodrębnienia procesów istotnych, na potrzeby sporządzania matrycy funkcji kontroli;
- 3) zatwierdzanie listy procesów istotnych oraz zatwierdzanie powiązania procesów z celami ogólnymi;
- 4) ustanawianie kryteriów oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
- 5) zatwierdzanie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej w Banku;
- 6) zatwierdzanie zasad oceny skuteczności mechanizmów kontrolnych dotyczących procesów funkcjonujących w Banku i podlegających testowaniu w ramach matrycy funkcji kontroli;
- 7) ustanawianie zasad projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych dla procesów funkcjonujących w Banku, w tym funkcjonowania w Banku matrycy funkcji kontroli;
- 8) ustanawianie zasad okresowego raportowania o wynikach monitorowania mechanizmów kontrolnych i podjętych działaniach naprawczych;
- 9) dokonywanie corocznej oceny funkcji kontroli.

Schemat organizacji trzech linii obrony

Funkcjonujące w Banku systemy: zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej zorganizowane są na trzech niezależnych poziomach (liniach obrony):

- 1) pierwsza linia obrony – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, na podstawie, między innymi ustanowionych limitów, zgodności działania Banku z przepisami wewnętrznymi, z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi. Na tym poziomie komórki/jednostki organizacyjne w ramach funkcji kontroli odpowiadają za identyfikację ryzyka, projektowanie i wdrażanie mechanizmów kontrolnych oraz za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca/testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii.
- 2) druga linia obrony – zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach/komórkach organizacyjnych (niezależnie od

zarządzania ryzykiem na I linii) poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego.

- 3) trzecia linia obrony – audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, powierzony SSOZ.

Na I i II linii obrony pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych stosują mechanizmy kontrolne oraz niezależnie monitorują ich przestrzeganie poprzez weryfikację bieżącą i testowanie okresowe.

Organizacja zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Na system kontroli wewnętrznej w Banku składa się:

- 1) funkcja kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych funkcji kontroli, która obejmuje:
  - wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku – niezależne monitorowanie i testowanie przestrzegania tych mechanizmów,
  - raportowanie o skuteczności mechanizmów kontrolnych oraz wynikach ich testowania;
- 2) Zespół ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej – umiejscowiony na II linii obrony systemu zarządzania, którego zadaniem jest: identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku, przyjętymi w Banku standardami rynkowymi, przedstawianie raportów w tym zakresie, testowanie mechanizmów kontrolnych oraz projektowanie rozwiązań w zakresie systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
- 3) audyt wewnętrzny - realizowany jest przez SSOZ, którego zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku.

Audyty wewnętrzne przeprowadzane są przez Spółdzielnię zgodnie z zapisami Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Wydawane po przeprowadzanych audytach zalecenia/plany działania, są przedmiotem monitorowania i raportowania przez Zespół ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej.

Zespół ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej i Audyt Wewnętrzny

Audyt wewnętrzny obecnie realizowany jest przez System Ochrony Zrzeszenia BPS i podlega organizacyjnie Prezesowi Zarządu SSOZ i funkcjonalnie Radzie Nadzorczej SSOZ. Działalność audytu wewnętrznego składa się na trzecią linię obrony, a adekwatne mechanizmy zapewniają jej niezależne funkcjonowanie.

Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki audytu wewnętrznego określa Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia, dotyczy to w szczególności:

- 1) opracowania regulaminu funkcjonowania audytu wewnętrznego;
- 2) przeprowadzania i odpowiedniego dokumentowania badań audytowych;
- 3) przeprowadzania badań audytowych obejmujących badanie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku, w tym mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych;
- 4) przeprowadzanie badań audytowych zgodnie z zakresem i częstotliwością, określonymi w planach audytu i dostosowanymi do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu jego istotności;
- 5) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych przez audyt wewnętrzny w ramach badań audytowych.

Zespół ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej stanowi wyodrębnioną w ramach struktury organizacyjnej komórkę, która podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Działania Zespołu ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej są prowadzone z zachowaniem odpowiedniego poziomu niezależności. Do obowiązków pracowników Zespołu ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej należy w szczególności:

- 1) opracowanie regulaminu funkcjonowania Zespołu ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej;
- 2) opracowanie rocznego planu działań Zespołu ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej;
- 3) zatwierdzenie procedur i metodyk wykorzystywanych w procesie niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 4) zatwierdzanie wyników identyfikacji, oceny, kontroli oraz monitorowania ryzyka braku zgodności, realizowanych przez Zespół ds. ryzyka braku zgodności/kontroli wewnętrznej oraz przekazywanie do organów Banku raportów zawierających te wyniki;
- 5) opracowanie zasad okresowego raportowania do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu.

Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

Informacje, które powinny zostać objęte okresową oceną systemu kontroli wewnętrznej zostały wytypowane zgodnie z zapisami Rekomendacji H z uwzględnieniem obszarów i kierunkowych wskazań uregulowanych w Wytycznych SSOZ do tej rekomendacji.

Przy doborze obszarów podlegających ocenie systemu kontroli wewnętrznej uwzględniono skalę, zakres działalności i uwarunkowania wewnętrzne Banku, a także oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

Bank przyjmuje następujące obszary do oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej:

- 1) ocena sytuacji Banku na tle miar uruchamiających Wewnętrzny Plan Naprawy (WPN);
- 2) wnioski po audytach SSOZ;
- 3) ocena punktowa SSOZ;
- 4) sprawozdanie biegłego rewidenta z badania ostatniego rocznego sprawozdania finansowego;
- 5) wnioski po inspekcjach KNF;
- 6) ocena nadzorcza BION;
- 7) realizacja zaleceń SSOZ i KNF;
- 8) realizacja planu finansowego Banku;
- 9) limity w zakresie ryzyka kredytowego oraz pozostałych ryzyk uznanych przez Bank za istotne;
- 10) proces reklamacyjny;
- 11) materializacja ryzyka reputacji;
- 12) ocena wyników kontroli/monitorowania realizowanego przez jednostki/komórki wewnętrzne;
- 13) wyniki przeprowadzonych przez ZRBZ/KW kontroli/analiz.

Katalog obszarów i kryteria oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlega corocznej weryfikacji.

Coroczna ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym skuteczności funkcji kontroli, jest dokumentowana w formie uchwały Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza powinna również co najmniej raz w roku poinformować SSOZ BPS o wynikach tej oceny.